

Serwis Informacyjny Biblioteki Główniej

Uniwersytetu Rolniczego
im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

Nr 2/2024 (76)
(marzec-kwiecień)

ISSN 2720-4405

W numerze:

1. Dotacja na zakup licencji krajowych w 2024 roku przyznana	s. 3
2. Dane badawcze – jak je udostępnić	s. 4
3. Wznowienie programu publikowania otwartego Springer na rok 2024	s. 7
4. Pracownik URK redaktorem w międzynarodowym czasopiśmie!	s. 8
5. Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 r. Wzrost czytelnictwa o 9 punktów procentowych!	s. 9
6. SciFlow – narzędzie do edycji i automatycznego formatowania tekstu pisanego w dowolnym języku	s. 11
7. Targi Dziedzictwa i towarzysząca im konferencja	s. 13
8. Skarby Muzeum UR. Kamera filmowa, mikroskop projekcyjny, aeroskop, projektor filmowy, czytnik mikrofilmowy	s. 15
9. Nowości w Czytelni Głównej	s. 20
10. Biblioteka Główna Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie – początki (1954–1970)	s. 22

Wykorzystane na okładce oraz w tekstach elementy graficzne pochodzą ze stron: <https://pixabay.com/>, <https://pl.freepik.com>, <https://www.facebook.com/>, oraz z zasobów własnych UR.
 Autor zdjęcia na okładce: Jacek Szkodny.

Serwis Informacyjny Biblioteki Głównej UR jest tworzony i redagowany przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej i Dokumentacji. Ukazuje się co dwa miesiące, informując o bieżących wydarzeniach w Bibliotece, istotnych zmianach w organizacji jej pracy, nowych dostęпах testowych i subskrypcjach baz, nowościach w ofercie biblioteki z naciskiem na elektroniczne źródła, czy prowadzonych szkoleniach i warsztatach.

Przygotowanie:
 Małgorzata Fyda
 Danuta Gajewska
 Agnieszka Góralczyk
 Paweł Jakubiec
 Katarzyna Jaskulska-Dwurażna
 Beata Tokarczuk
 Gabriel Wojcieszek

Korekta:
 Adam Ruta

Dotacja na zakup licencji krajowych w 2024 roku przyznana

BEATA TOKARCZUK

W dniu 19.03.2024 r. Uniwersytet Warszawski otrzymał pismo Ministra Nauki w odpowiedzi na wniosek o finansowanie WBN w 2024 r.

W piśmie tym Minister poinformował o przyznaniu dotacji i zlecił UW realizację zadań obejmujących zakup na 2024 r. licencji krajowych: Elsevier (w tym Cell i wybrane kolekcje tematyczne w zakresie z 2023 r.) z publikowaniem otwartym (OA), Springer (zakres czasopism bez zmian) z OA, Wiley (wybrane czasopisma w zakresie z 2023 r.), Nature, Science z OA Science Advances, Web of Science, InCites, Scopus i SciVal; opłatę członkowską Polski w programie Scoap3 oraz dofinansowanie licencji konsorcyjnych: ACS z OA, IEEE, IOP z OA, JSTOR, LWW z OA, OUP z OA, Reaxys i T&F z OA.

Warunkiem przekazania dotacji było udostępnienie przez MNiSW i podpisanie umowy pomiędzy UW i MEiN na finansowanie WBN, co nastąpiło pod koniec marca 2024 r.

Przypominamy, że programy publikowania otwartego Elsevier, ACS i IOP działają od początku roku. Program Springer został uruchomiony 8 kwietnia 2024 r.

Programy publikowania LWW, OUP i T&F zostaną uruchomione po podpisaniu nowych umów z wydawcami. Podpisanie umów LWW, Reaxys oraz umowy dla nowych uczestników ACS w 2024 r. jest planowane na kwiecień.

Niestety podpisanie umów OUP, T&F, IEEE i JSTOR jest planowane dopiero na maj 2024 r. ze względu na konieczność przeprowadzenia przetargów na te licencje w związku z podwyższonymi w tym roku wymaganiami Uniwersytetu Warszawskiego dotyczącymi postępowań z wolnej ręki.

Ze względu na duże opóźnienie decyzji MNiSW, ICM nie przewiduje ubiegania się o zwiększenie dofinansowania i rozpoczynanie postępowań na zamówienia publiczne innych (niż wymienione powyżej) licencji konsorcyjnych w 2024 r. ICM będzie natomiast starał się uzyskać najpóźniej w 3. kwartale 2024 r. plan ministerstwa dotyczący ewentualnego zwiększenia zakresu licencji konsorcyjnych w 2025 r.

Źródło: <https://biblioteka.urk.edu.pl/index/site/6552/12770>

Dane badawcze – jak je udostępnić

BEATA TOKARCZUK

Otwarty dostęp stał się już w procesie publikowania prac naukowych powszechny. Obecnie dochodzi do tego otwarte publikowanie danych badawczych.

Bieżące zarządzenia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie narzucają na razie tego trybu, ale w dokumentach aplikacyjnych o granty, np. w NCN znajdują się już zapisy o wymogu udostępniania danych badawczych. Jednym z takich dokumentów jest [Plan Zarządzania Danymi Badawczymi \(Data Management Plan – DMP\)](#).

Pomimo tego, że przez wnioskodawców jest on traktowany często jako kolejna zbędna buchalteria, to może on stać się użytecznym narzędziem pozwalającym uporządkować wiele procedur w pracy. **Jedno z pytań DMP dotyczy tego, gdzie i jak dane badawcze będą udostępnione.**

Poniżej znajdują Państwo krótkie omówienie trzech potencjalnych miejsc publikacji danych badawczych:

- 1. Repozytoria danych badawczych**, czyli miejsca przechowywania danych badawczych, które autor wybrał, by je udostępnić przez określony czas. Dane powinny być dobrze i logicznie opisane oraz przygotowane tak, by były łatwe do wyszukania i otwarcia zgodnie z zasadami FAIR.

Findable – Możliwe do znalezienia
Accessible – Dostępne

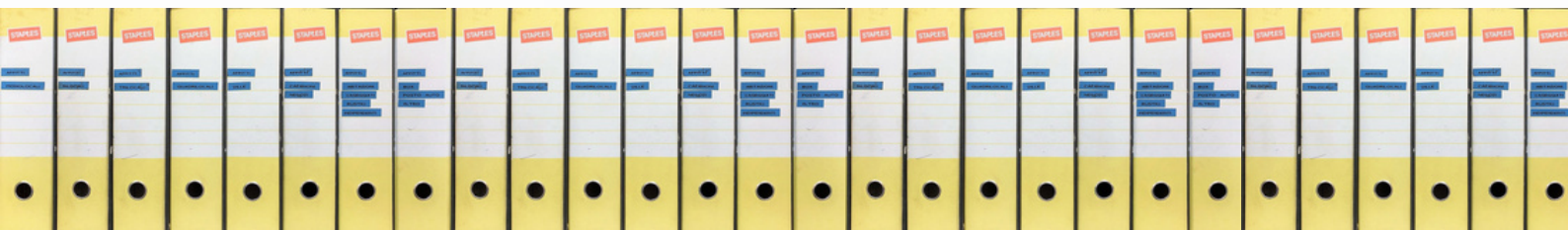
Skrót FAIR określa zasady, jakie należy uwzględnić w zarządzaniu danymi badawczymi oraz ich otwartym udostępnianiu. Repozytorium pozwala użytkownikom na udostępnianie danych zgodnie z zasadami FAIR, z zachowaniem najwyższych standardów otwartości.

Jak wybrać repozytorium najlepsze dla Państwa danych badawczych?

Podstawowy wymóg to wybranie repozytorium dziedzinowego, które ma prestiż i jest znane w środowisku autora. Inną możliwością stanowi repozytorium instytucjonalne (konkretnej uczelni, albo wspólne dla paru jednostek badawczych). Trzecią opcją jest repozytorium ogólne, obejmujące różne dziedziny.

W Polsce dostępny jest na przykład [RepOD](#) (Repozytorium Danych Badawczych), powiązane z Interdyscyplinarnym Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego UW. Obecnie są tam coraz częściej umieszczane tzw. kolekcje instytucjonalne (jednej uczelni czy jednostki badawczej).

Interoperable – Interoperacyjne
Reusable – Możliwe do ponownego wykorzystania

Kto może korzystać z repozytorium:

- Naukowcy: każdy pracownik naukowy, niezależnie od afiliacji i dyscypliny naukowej, może założyć w repozytorium bezpłatne konto i zacząć udostępniać dane badawcze.
- Instytucje: każda instytucja naukowa ma możliwość prowadzenia w repozytorium własnych kolekcji, w których związani z nią naukowcy mogą udostępniać swoje dane.
- Obywatele: każda zainteresowana osoba może korzystać z danych badawczych zgodnie ze wskazanymi warunkami.

Udostępnianie danych badawczych w repozytorium:

- zwiększa widoczność i wpływ badań oraz szanse na uzyskanie cytowania publikacji i zbiorów danych;
- umożliwia jednoznaczne określenie zasad korzystania z danych i ułatwia innym ich zgodne z prawem wykorzystanie;
- ułatwia weryfikację wyników badań i zwiększa zaufanie do nauki;
- umożliwia spełnienie wymogów polityk otwartości wdrażanych przez instytucje finansujące i akademickie oraz czasopisma naukowe.

Do zalet RepOD należą:

- Trwałe identyfikatory: Wszystkie zbiory danych otrzymują trwałe i unikalny identyfikator DOI (Digital Object Identifier).

- Wybór licencji: Każdemu plikowi w zbiorze danych użytkownik przypisuje licencję określając warunki jego wykorzystania.
- Wersjonowanie: Użytkownik ma możliwość zamieszczenia kolejnych, poprawionych lub uzupełnionych, wersji zbioru danych.
- Embargo: Użytkownik ma możliwość określenia okresu, w którym pliki zbioru danych nie będą udostępniane publicznie.
- API: Szereg funkcji repozytorium dostępnych jest za pośrednictwem API.

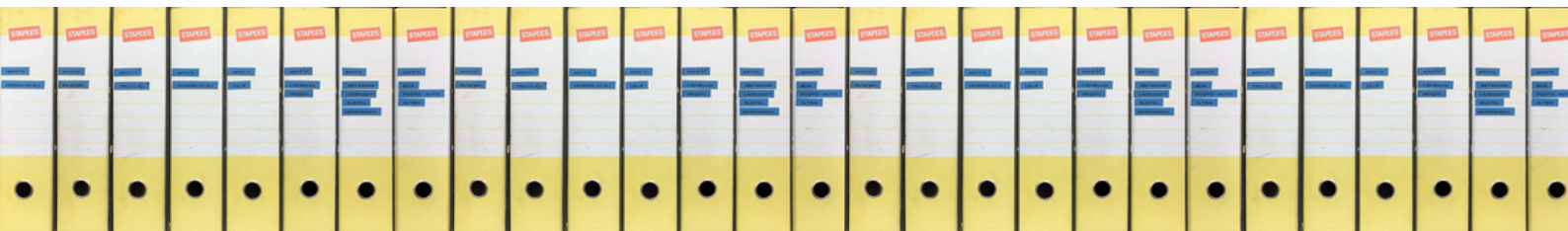
W Polsce dostępny jest na przykład [RepOD](#) czyli Repozytorium Danych Badawczych, powiązane z Interdyscyplinarnym Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego UW. Obecnie są tam coraz częściej umieszczane tzw. kolekcje instytucjonalne (jednej uczelni czy jednostki badawczej).

Więcej informacji znajdą Państwo na ulotce:

https://drodb.icm.edu.pl/wp-content/uploads/2021/09/A4_X_ulotka-2-RepOD.pdf

Najbardziej popularnym repozytorium ogólnym jest [Zenodo](#), ale ich lista robi się coraz dłuższa. By wybrać dobrze, można wspomóc się bazą [re3data](#). Umożliwia ona wyszukiwanie terytorialne oraz przedmiotowe.

Także wydawnictwa takie jak np. [Springer](#), [Elsevier](#), [MDPI](#), [Cambridge University Press](#) czy [PLOS One](#) polecają na swoich stronach wykazy repozytoriów.

2. Supplementary data – dane badawcze mogą zostać dołączone do tekstu pracy wysłanego do wydawnictwa jako tzw. *supplementary material*. Dane badawcze są wtedy przesyłane w osobnym pliku, ale – obowiązkowo – jednocześnie z tekstem pracy, gdyż będą one również oceniane przez recenzenta. Każde wydawnictwo ma swoje zasady ich opublikowania. Przeważnie znajdują się one w informacjach dla autorów. *Supplementary data* mogą być też udostępniane w formie linku na stronie domowej autora.

3. Data journals są to czasopisma publikujące wyłącznie tzw. *data descriptor* czy *data papers*. Opisują one metodologię zastosowaną w badaniach, jak i dlaczego powstały dane badawcze, a także zestawienie danych w zdeponowanym datasetcie. Aby skorzystać z tego sposobu, należy wcześniej zamieścić dataset w dowolnym repozytorium danych badawczych. Publikacje w *data journals* są także indeksowane przez *Web of Science* i są na liście ministerialnej (np. *Scientific Data*, *Data in Brief*, *Geoscience Data Journal* itp.).

Podsumowując:

żeby przygotować dane do udostępnienia należy przeprowadzić selekcję danych i ustalić, które są najbardziej wartościowe. Kolejny etap to przygotowanie danych, a więc przeprowadzenie pełnej dokumentacji, zebranie metadanych i ustalenie formatów. Następnie należy zadbać o archiwizację danych oraz ich stan prawny.

Materiały źródłowe:

<https://biblioteka.upwr.edu.pl/nauka/dane-badawcze/jak-udostepniac-dane-badawcze>

http://oldwww.imp.lodz.pl/upload/biblioteka/2018/mhoffmansommer_otwarte_udostepnianie_danych_badawczych.pdf

Wznowienie programu publikowania otwartego Springer na rok 2024

KATARZYNA JASKULSKA-DWURAŻNA
BEATA TOKARCZUK

W związku z podpisaniem umowy pomiędzy Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Uniwersytetem Warszawskim na finansowanie WBN w 2024 r., co nastąpiło w ostatnich dniach marca 2024 r., **program publikowania otwartego w ramach licencji krajowej Springer został wznowiony w dniu 8 kwietnia 2024 r. z pulą 1 363 artykułów na 2024 r.**

Aby artykuł był objęty publikowaniem bezpłatnym w ramach licencji krajowej, muszą być spełnione następujące warunki:

1. Artykuł musi być wysłany do pierwszej recenzji w roku 2024 i opublikowany w tym samym roku.
2. Wybrane czasopismo do publikacji Państwa artykułu musi znajdować się na liście licencji krajowej – link do listy czasopism: https://vls.icm.edu.pl/zasady/2023/Springer/Springer_Publishing_List2023_05082023.xlsx (przy problemach z otwarciem należy zapisać plik na dysku).
3. Artykuły nie są obejmowane wstecz programem publikowania otwartego z opłaconym APC. Co to oznacza? Jeśli artykuł do pierwszej recenzji został przez Państwa wysłany przed uruchomieniem programu publikowania otwartego, czyli przed 8 kwietnia 2024 r., to nie będzie on objęty programem bezpłatnego publikowania, nawet gdyby miał być opublikowany w czasopiśmie objętym licencją krajową.
4. Nie może być wyczerpana pula opłaconych APC na dany rok.

Aktualizacja programu publikowania otwartego Elsevier:

W ramach licencji krajowej do dnia 26 marca 2024 r. zostało wykorzystane 40 artykułów z puli 1013 przyznanych na rok 2024.

Lista czasopism objętych licencją krajowa dla Elsevier:

https://vls.icm.edu.pl/zasady/2024/Elsevier/czasopisma_elsevier2024_oa.xlsx

(przy problemach z otwarciem należy zapisać plik na dysku).

Pełną treść komunikatu znajdują Państwo na stronie Wirtualnej Biblioteki Nauki:

<https://wbn.icm.edu.pl/komunikaty/#komunikat08042024>

Pracownik URK redaktorem w międzynarodowym czasopiśmie!

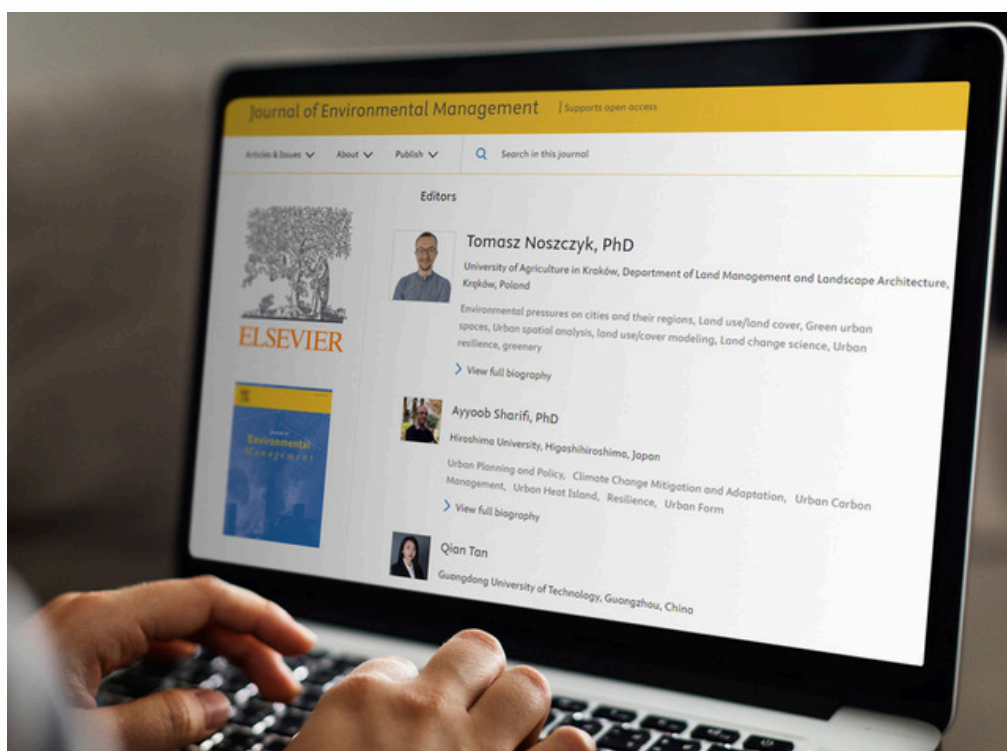
BEATA TOKARCZUK

Z radością przekazujemy wiadomość, że kolejny pracownik URK, a konkretnie Katedry Gospodarki Przestrzennej i Architektury Krajobrazu (Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji), dr inż. Tomasz Noszczyk, prof. URK dołączył do rady redakcyjnej cenionego zagranicznego czasopisma.

Journal of Environmental Management to czasopismo naukowe o sporym prestiżu, o czym świadczy wartość współczynnika wpływu (Impact Factor) (ostatnia edycja JCR z 2022 roku – 8,7). JEMA jest recenzowanym czasopismem publikującym prace naukowe, które prezentują oryginalne badania związane z zarządzaniem systemami środowiskowymi i poprawą jakości środowiska. Wszystkie artykuły nadsyłane do czasopisma muszą wykazywać wyraźny związek z zastosowaniami zarządzania środowiskowego.

Pracownicy Katedry Gospodarki Przestrzennej prowadzą badania w zakresie środowiska przyrodniczego i poprawy jego jakości. Zespół skupia się na badaniach naukowych i utylitarnych z zakresu przyrodniczych, ekonomicznych, prawnych i społecznych podstaw rozwoju przestrzeni wiejskiej.

Gratulujemy życząc dalszych sukcesów naukowych!

Fot. ze strony:

<https://urk.edu.pl/wiadomosci/12864>

Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 r.

Wzrost czytelnictwa o 9 punktów procentowych!

BEATA TOKARCZUK

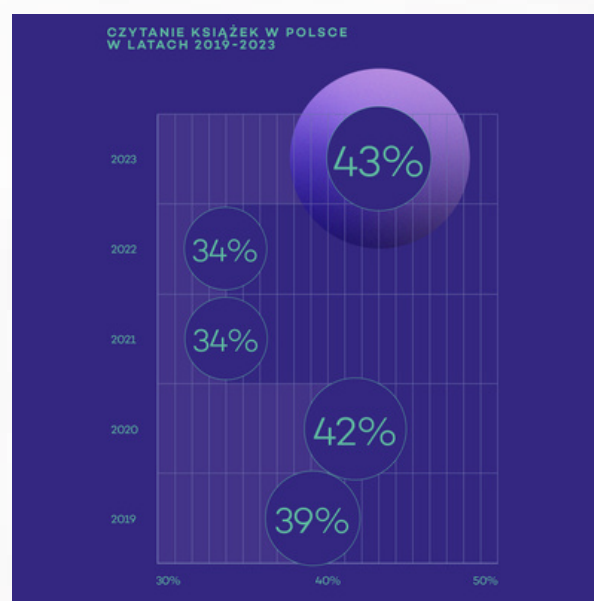
Na stronie Biblioteki Narodowej ukazał się kolejny raport o stanie czytelnictwa w Polsce. 43% Polaków przeczytało w 2023 roku co najmniej jedną książkę. To wzrost o 9 p.p., najwięcej od 10 lat.

Wzrosło także zainteresowanie bibliotekami, szczególnie u młodych mężczyzn w wieku 25–39 lat. Stopniowo zmienia się też sposób pozyskiwania informacji o książkach. Coraz większą rolę odgrywa Internet, a szczególnie serwisy społecznościowe.

W 2023 roku lekturę co najmniej jednej książki w ciągu dwunastu miesięcy poprzedzających badanie zadeklarowało 43% badanych, o 9 p.p. więcej niż w dwóch ostatnich latach, najwięcej od 10 lat. To wyraźnie więcej niż w poprzednich latach – poza rokiem 2020 wskaźnik ten przez niemal całą dekadę utrzymywał się na niższym poziomie. Ten wzrost jest szczególnie dobrze widoczny, jeśli weźmie się pod uwagę wyniki pomiarów wykonanych przez Bibliotekę Narodową w latach 2021 i 2022.

Warto podkreślić zmianę, jaka zaszła w bibliotekach między rokiem 2020 a 2023. Okazało się, że wpisany w Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa wymóg otwarcia bibliotek publicznych w co najmniej połowę sobót w ciągu roku poszerzył dostępność bibliotek, dzięki czemu podwoił się odsetek odwiedzających je aktywnych zawodowo mężczyzn w wieku 25–39 lat.

W prezentowanym badaniu stanu czytelnictwa w 2023 roku po raz pierwszy uwzględniono dodatkowe sposoby pozyskiwania informacji o książkach, które są związane z internetowymi ogniwami społecznego obiegu książki. Są to: multimedialne podcasty, vlogi, krótkie filmy, wpisy influencerów rekomendujące książki i czytanie na platformach takich jak: TikTok, BookTube na YouTube czy też Instagram. Badanie odnotowało grupę 7% czytelników korzystających z tego źródła informacji o książkach.

Wiele wskazuje na to, że wyszliśmy z długiego cienia pandemii, a inne trudne okoliczności, w tym tocząca się od dwóch lat za naszą wschodnią granicą wojna, nie stoją na przeszkodzie wzrostowi optymizmu.

Poprawę nastrojów widać także w sferze subiektywnej oceny własnej sytuacji ekonomicznej – osób, które w 2023 roku wyraziły przekonanie, że pieniędzy starczy im na wszystkie bieżące potrzeby bez konieczności podejmowania specjalnych wyrzeczeń, było wyraźnie więcej niż w roku 2022.

Źródło: strona Biblioteki Narodowej:

<https://www.bn.org.pl/raporty-bn/stan-czytelnictwa-w-polsce/stan-czytelnictwa-w-polsce-w-2023>

Tanie czytanie w Księgarni PWN

Skoro wzrasta w Polsce czytelnictwo, warto zainteresować się akcją PWN pt. Tanie czytanie.

Akcja właśnie wystartowała w Księgarni internetowej PWN. Opłaca się zapolować na książki, bo rabat sięga nawet do -80%. To idealny moment na uzupełnienie biblioteczki i zakup lektury na wolne dni w maju i dłuższy urlop, za ułamek ich regularnej ceny. Pamiętajmy, że wartościowe czytanie nie musi oznaczać wielkich wydatków. Akcja Tanie Czytanie w Księgarni PWN to fantastyczna okazja, aby rozwijać swoje pasje czytelnicze bez nadwyrężania portfela. Produkty dostępne w magazynie zamówione kurierem i do punktów odbioru DPD do godziny 19:30 są wysyłane jeszcze tego samego dnia!

Źródło: [Księgarnia Internetowa PWN](https://www.pwn.pl/)

Tanie czytanie!

WYPRZEDAŻ KSIĄŻEK DO -80%

Oferta ważna do 30.06.2024 lub do wyczerpania puli promocyjnej

SciFlow – narzędzie do edycji i automatycznego formatowania tekstu pisanego w dowolnym języku

BEATA TOKARCZUK

SciFlow to platforma online przeznaczona głównie do tworzenia, edytowania i formatowania dokumentów naukowych, takich jak artykuły, prace magisterskie czy dysertacje. Jest to narzędzie szczególnie przydatne dla badaczy, studentów i innych osób pracujących nad projektami naukowymi.

SciFlow upraszcza pracę związaną z pisaniem publikacji naukowych i ich publikowaniem w dowolnym języku. Narzędzie ma na celu skrócenie czasu komunikacji i wyeliminowanie ponownego formatowania wielu wersji rękopisów i plików tekstowych.

Z edytora tekstu SciFlow można korzystać bezpośrednio przez przeglądarkę internetową. Został on zaprojektowany tak, aby piszący mógł skoncentrować się na tekście i jego tworzeniu. Liczne szablony pomagają w formatowaniu.

Główne funkcje platformy SciFlow obejmują:

- 1. Edytor Tekstu Naukowego:** SciFlow oferuje specjalny edytor tekstu, który zawiera funkcje ułatwiające pisanie naukowych dokumentów, takie jak automatyczne formatowanie, obsługa przypisów, bibliografii itp.
- 2. Formatowanie i Styl:** Platforma pomaga w zachowaniu odpowiednich standardów formatowania, co jest istotne w przypadku dokumentów naukowych.

Jeśli student napisze pracę dyplomową w SciFlow, może jednym kliknięciem sformatować cały dokument.

- 3. Szablony dokumentów:** Platforma oferuje gotowe szablony dokumentów, co może znacznie ułatwić rozpoczęcie pracy nad konkretnym rodzajem dokumentu naukowego.

Użytkownik ma do wyboru tysiące szablonów czasopism. Pisząc artykuł z SciFlow autor ma pewność, iż format jego artykułu odpowiada wymogom danego czasopisma. Istnieje również możliwość dodania własnego szablonu.

- 4. Współpraca:** Edytor umożliwia współpracę kilku autorów, co jest przydatne w przypadku projektów, które wymagają wspólnego pisania i edytowania.

SciFlow zachowuje ostatnią wersję tekstu, a współautor, promotor lub inny użytkownik, który uzyskał pozwolenie od autora, ma również do niej wgląd oraz możliwość komentowania i poprawiania tekstu bezpośrednio w SciFlow.

- 5. Bibliografia i Cytowania:** SciFlow posiada narzędzia ułatwiające dodawanie i zarządzanie bibliografią, a także wstawianie cytatów w tekście.

SciFlow daje możliwość połączenia wybranego narzędzia do zarządzania bibliografią i wszystkie odnośniki zostaną dodane do bibliografii i sformatowane w odpowiednim stylu jednym kliknięciem. SciFlow obsługuje ponad 8 000 stylów cytowania.

6. Integracja z LaTeX: SciFlow współpracuje z językiem znaczników LaTeX, który jest popularnym narzędziem wśród naukowców do tworzenia profesjonalnych dokumentów.

7. Korekta językowa: SciFlow obsługuje teksty napisane w dowolnym języku (obecnie darmowe sprawdzanie tekstu jest dostępne w języku angielskim przez LanguageTool i niemieckim przez Duden-Mentor). Wkrótce dołączy Writefull i będzie dostępny dla subskrybentów.

8. Eksport dokumentu: Eksportowanie w SciFlow pozwala na wygenerowanie całkowicie sformatowanego dokumentu poprzez zastosowanie stylu formatu wybranego do treści utworzonej w edytorze. Oznacza to, że eksport kończy lub wyodrębnia projekt, nad którym pracowano, tworząc wybrany plik dokumentu. Ale oprócz zapewnienia automatycznie sformatowanego i gotowego efektu pracy, eksport umożliwia także wygodny wstępny podgląd artykułu, eseju czy pracy dyplomowej.

Źródło: <https://support.sciflow.net/en/>

Academic Writing and Publishing simplified

Better research. Less hassle.

Lepsze badania. Mniej kłopotów.

<https://www.sciflow.net/>

 SciFlow

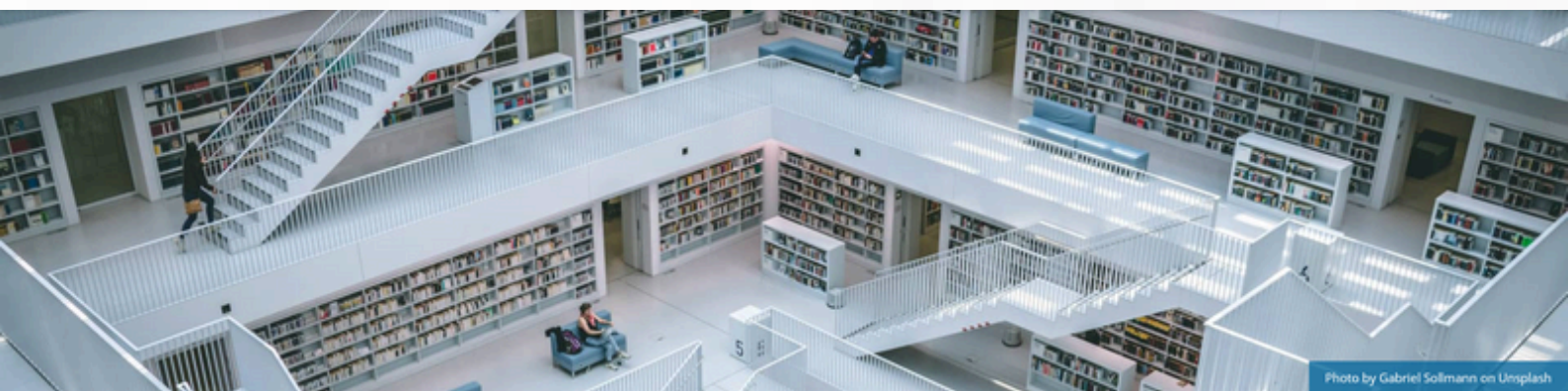

Photo by Gabriel Solimann on Unsplash

Academic Writing & Publishing simplified: Introducing the SciFlow Authoring Platform

Targi Dziedzictwa i towarzysząca im konferencja

AGNIESZKA GÓRALCZYK

W dniach 11–12.2024 r. pracownice Archiwum, mgr Agnieszka Góralczyk i mgr Gabriela Solińska uczestniczyły w ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *Primum non nocere... Rola digitalizacji w ratowaniu dziedzictwa kulturowego*, towarzyszącej Targom Dziedzictwa.

Fot. G. Solińska

Gospodarzem wydarzenia była PAN Biblioteka Kórnicka i jej gościnne podwoje Pałacu Działyńskich przy Starym Rynku w Poznaniu. Wydarzenie to było okazją do wymiany doświadczeń, poznania różnych perspektyw, a także do poszukiwania nowych rozwiązań w zakresie cyfrowego ratowania dziedzictwa kulturowego.

Fot. G. Solińska

Poruszane tematy poszerzały wiedzę o całościowym procesie digitalizacji, od zdobywania funduszy, poprzez konserwację, digitalizację i upublicznianie do fizycznego zabezpieczenia archiwaliów.

Fot. G. Solińska

Odbywające się równolegle Targi Dziedzictwa zapewniły możliwość praktycznego poznania najnowszych rozwiązań technologicznych z zakresu archiwizacji i przechowywania nie tylko akt, ale i muzealiów, dezynsekcji zbiorów czy ich digitalizacji.

Wśród wystawców wyjątkowo dużą popularnością cieszyła się prezentacja technologii VR, której możliwości w zakresie upubliczniania i popularyzacji zbiorów można było przetestować osobiście.

Szczególną przyjemność naszym pracownikom sprawiła wizyta w czytelni Biblioteki Kórnickiej, która była możliwa dzięki uprzejmości jej personelu.

Fot. G. Solińska

Fot. G. Solińska

Fot. G. Solińska

Kolejna edycja targów odbędzie się 10-11 października w Krakowie, z pewnością będzie to kolejna okazja do szukania inspiracji i nowatorskich rozwiązań.

Fot. G. Solińska, Biblioteka Kórnicka Oddział Pałac Działyńskich

Skarby Muzeum UR

Kamera filmowa, mikroskop projekcyjny, aeroskop,
projektor filmowy, czytnik mikrofilmowy

DANUTA GAJEWSKA, GABRIEL WOJCIESZEK

Uniwersytet Rolniczy jest uczelnią techniczną. Teoria w naukach rolniczych jest ważna na równi z praktyką. Zbiory Muzeum UR zawierają przedmioty prezentujące rozwój nauki na naszej Uczelni. Obiekty powiązane z poszczególnymi katedrami, instytutami, wydziałami mają dla nas wartość historyczną i emocjonalną. Traktowane są jako urządzenia, na których uczyły się pokolenia studentów, a pracownicy naukowci doskonalili, dzięki tym aparatom, warsztat naukowy i dydaktyczny.

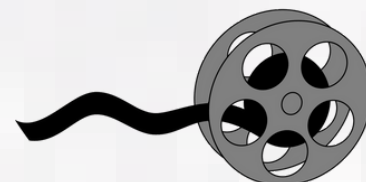
W 2017 roku powstał *Katalog. Muzea Uczelniane*, który wydało Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych, do którego Muzeum Uniwersytetu Rolniczego należy. Zaprezentowaliśmy wtedy cenne eksponaty: świadectwo Zygmunta Skąpskiego ze Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Dublanach z roku 1890, broszurę „Zagraniczne szkoły rolnicze. Wrażenia z podróży dokonanej w kwietniu i maju 1890 roku z polecenia c.k. Ministerstwa Oświaty przez Emila Godlewskiego i Edwarda Janczewskiego”, Żółtą Wagę prof. Emila Godlewskiego, indeks Felicji Weiglówny, odznakę galową studentów Studium Rolniczego UJ, zdjęcie Stanisława Muchy prezentujące zabudowania Gospodarstwa Doświadczalnego w Mydlnikach, medal nagrodowy Wystawy Jubileuszowej Bydła Czerwonego Polskiego dla inż. Tadeusza Twardzickiego, legitymację Wandy Giźbert uprawniającą do zniżki na bilety kolejowe na trasie Poznań – Lwów, tableau absolwentów WSR w Krakowie 1952–1957,

a z urządzeń technicznych lupę binokularną z Fabryki Przyrządów Mierniczych Jana Bujaka we Lwowie.

Do powstającego, kolejnego wydania *Katalogu Muzea Uczelniane*, postanowiliśmy zmienić proporcje. Spośród dziesięciu wybranych cennych przedmiotów, prezentujemy pięć aparatów i urządzeń z naszej kolekcji. Sfotografował je i opisy do nich sporządził inż. Gabriel Wojcieszek.

Kamera Filmowa Admir 16 A1 Electric

Lekka, reporterska kamera filmowa 16 mm. Celownik lunetkowy bez wyrównania paralaksy, dwa obiektywy na obrotowej płytce. Na wyposażeniu obiektyw szerokokątny i długoogniskowy z nasadkami na celownik, korygującymi pole widzenia. Obiektywy posiadają powszechne wtedy mocowanie, gwint typu C (C Mount stosowany jest nadal w kamerach przemysłowych).

Oprócz 4 obiektywów (Openar 1,8/20, Openar 1,8/40, Openar 2,8/80, Largor 1,8/12,5 szerokokątny wraz z nasadką na celownik w oryginalnej kartonowej tubie z oryginalną gwarancją), zestaw zawiera dwa uchwyty pistoletowe z wbudowanymi akumulatorami, dodatkowy pakiet akumulatorów, ładowarkę w formie żółwia, zaślepkę do płytki z obiektywami, stabilizującą ją w przypadku zastosowania jednego obiektywu, filtry barwne na obiektywy 6 szt., korbkę do cofania taśmy filmowej, kabel przedłużający do zasilania. Zasilanie – pakiet akumulatorów mieszczący się w rękojeści kamery, napięcie 4,8 V.

Jest to najstarsza zachowana na Uczelni kamera filmowa. Nakręcono nią pierwszy film w roku 1964 – otwarcie nowego budynku WSR przy al. Mickiewicza 24/28, tzw. Budynku Jubileuszowego, związanego z obchodami 1000-lecia Państwa Polskiego; uroczyste obchody 600-lecia UJ, w których samodzielna już WSR brała udział; otwarcie Wydziału Ogrodniczego w roku 1977 oraz kilka filmów dydaktycznych.

Ostatnie zdjęcia tą kamerą wykonane zostały na początku lat 80. w Katedrze Budownictwa Ziemi przy badaniu modelowym popiołów z elektrofiltrów. Dr Ryszard Broda i mgr Zbigniew Bobowski – długoletni kierownicy Pracowni Pomocy Naukowo-Dydaktycznych, cenili kamerę za poręczność, napęd elektryczny i niezawodność. Pomimo tych zalet kamery *Admira 16 Electric* zostały wyparte przez sprzęt z refleksowym celownikiem (matówką) – głównie przez radzieckie kamery Krasnogorsk. Na uczelni użytkowanych było kilka kamer tego typu.

Na obudowie zachowała się naklejka z oznaczeniem WSR oraz wartością 10 592 zł.

Fot. G. Wojcieszek

Czas powstania: pocz. I. 60. XX w.
Miejsce powstania: Meopta, Czechosłowacja
Materiał i technika: metal, szkło
Wymiary: dł. 22 cm x szer. 7 cm x wys. 36 cm
Nr inw.: MURT/ 241

Uwaga: Informację na temat działania i historii kamery przekazał inż. Gabriel Wojcieszek, długoletni pracownik Pracowni Pomocy Naukowo-Dydaktycznych.

Mikroskop projekcyjny Reichert (Visopan)

Rzadki egzemplarz mikroskopu tzw. projekcyjnego, gdzie obraz z obiektywu nie trafiał do okularu, lecz był wyświetlany na matówce. Dodatkowo do obudowy ekranu (matówki) można było zamocować przezroczystą podziałkę umożliwiającą zmierzenie preparatu (w tym egzemplarzu nie zachowała się). Stan techniczny mikroskopu bardzo dobry, w pełni sprawny.

Zewnętrzny zasilacz 220–250 V; 0,8A;
 napięcie zasilacza 9, 10, 5, 12 V; żarówka
 projekcyjna halogenowa 12 V; 55 W.
 Lata produkcji – przełom lat 60/70.
 XX w. Na wyposażeniu 4 obiektywy:
 1) SPL 63/0,80; 2) SPL 40/0,65; 3) 16/0,32;
 4) Plan 4/0,10.

Ostatnie miejsce użytkowania – Katedra
 Hodowli Owiec i Kóz, gdzie był
 wykorzystywany do pomiaru runa
 owczego (jako lanometr) głównie przez
 dr inż. Zofię Żabicką w latach 70. XX w.

Zofia z Korczak-Żebrackich Żabicka
 (1918–1997), absolwentka Wydziału
 Rolniczego UJ (1947, studia przerwane
 wojną) oraz Wydziału Matematyczno-
 Przyrodniczego UJ (1952), odznaczona
 Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami
 w roku 1945; autorka pionierskich prac
 z dziedziny biotechnologii i biologii
 rozrodu zwierząt. Specjalizowała się
 w hodowli i rozrodzie owiec.

Fot. G. Wojcieszek

Czas powstania: 1963
 Miejsce powstania: Reichert, Austria
 Materiał i technika: metal, szkło
 Wymiary: dł. 41 cm x szer. 22 cm x wys. 22 cm
 Nr inw.: MURT/ 242

Uwaga: Informacji na temat działania
 aparatu udzieliła mgr inż. Anna Kosiek
 z WHiBZ, wykorzystano biogram spisany
 przez prof. Edwarda Wierzchosia.

Aeroskop Chirana typ S

Urządzenie służyło do mikrobiologicznego
 pomiaru czystości powietrza. Powietrze
 było zasysane przez szczelinę w krążku
 na obracającą się szalkę Petriego
 z podłożem stałym do hodowli
 mikroorganizmów. Przepływ powietrza
 na szalkę były ściśle określony, a szalka
 wykonywała 1 obrót na minutę.

Aparat posiada trzy rodzaje nakładek
 z otworami wlotowymi dla różnych ilości
 przepływającego w określonym czasie
 powietrza, wciągane przez pompę ssącą.
 Badanie polegało na tym, że obecne
 w powietrzu drobnoustroje przyklejały się
 do podłoża, po odpowiednim czasie
 inkubacji tworzyły kolonie, które zliczano
 i na tej podstawie określano liczebność
 mikroorganizmów w 1 m sześć. powietrza.

W latach 60. nieliczne tego typu badania
 nad mikrobiologiczną czystością powietrza
 prowadzili w Wyższej Szkole Rolniczej
 w Krakowie prof. Bolesław Smyk (1923–2000)
 – odkrywca i badacz nieznanych szczepów
 bakterii w grobowcu króla Kazimierza
 Jagiellończyka i dr inż. Mieczysław Cienciąła
 (1925–2021). W tym czasie w Polsce było tylko
 kilka takich urządzeń. Aeroskop był
 użytkowany w Katedrze Mikrobiologii
 Wydziału Rolniczego WSR w Krakowie.

Fot. G. Wojcieszek

Czas powstania: 1963

Miejsce powstania: Prema, Czechosłowacja

Materiał i technika: metal, szkło

Wymiary: śr. 21 cm x wys. 33,8 cm

Nr inw.: MURT/ 240

Uwaga: Informacji na temat działania i historii aparatu udzieliła dr hab. inż. Maria Chmiel, prof. URK, z Katedry Mikrobiologii i Biomonitoringu.

Projektor filmowy super 8 mm Technicolor Instant Film Loop Player

Opracowany w 1964 roku przez firmę Kodak, nowy format filmowy super 8 mm miał przy tej samej szerokości powierzchnię klatki ok. 50 % większą i prędkość standardową podniesioną z 16 na 18 klatek/s.

Zaletą tego formatu była również łatwość zakładania taśmy, zarówno do kamery, jak i do projektora. Nienaświetlony film sprzedawany był w kasecie, w której znajdowało się 15 mb. taśmy, wystarczającej na ok. 3 min. projekcji. Na kasecie znajdowały się nacięcia z zakodowaną czułością filmu oraz przeznaczeniem do światła dziennego bądź sztucznego, powodując automatyczne nastawy w kamerze. Po wywołaniu film otrzymywało się w specjalnej kasetce. Założenie kasetki do projektora wymagało jednego ruchu dłoni. Film zamontowany był w pętli i mógł być odtwarzany bez końca.

Taki projektor był prezentowany na wystawie „Nauka w szkolnictwie USA”, urządzonej na pocz. lat 70. w Krakowie na terenie AGH. Po tym wydarzeniu kamerę zakupiono. Była jedynym egzemplarzem użytkowanym na Uczelni. Wraz z przysłanym z USA zestawem 20 filmów entomologicznych i fitopatologicznych stanowi unikalny zestaw dydaktyczny w Polsce. Użytkowana była w Katedrze Entomologii Leśnej Wydziału Leśnego AR. Wykorzystywali ją podczas zajęć dydaktycznych profesorowie Tadeusz Kazimierzczak i Jerzy Starzyk.

Fot. G. Wojcieszek

Czas powstania: lata 70. XX wieku
 Miejsce powstania: Technicolor USA
 Materiał i technika: metal, szkło
 Wymiary: dł. 25 cm x szer. 17 cm x wys. 15 cm
 Nr inw.: MURT/ 47

Uwaga: Informacji na temat działania i historii aparatu udzielił prof. Jerzy Starzyk, pracownik Wydziału Leśnego WSR/AR/UR oraz inż. Gabriel Wojcieszek, pracownik Pracowni Pomocy Naukowo-Dydaktycznych.

Czytnik mikrofilmów CM

Aparat wykorzystywany był do przeglądania mikrofilmów na taśmie celuloidowej szerokości 35 mm i długości do 30 m; wymagany format mikrofilmów 36x24 mm lub, po założeniu płytki maskującej, 24x18 mm. Czytnik wyprodukowany w Polskich Zakładach Optycznych w latach 1954–1956, w liczbie 40 innowacyjnych urządzeń, opartych na własnych opracowaniach konstrukcyjno-technologicznych firmy.

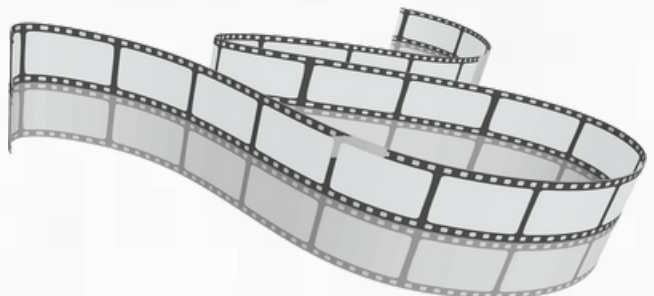
Czytnik znajdował się na wyposażeniu Katedry Ichtiologii i Rybactwa Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt AR. Obsługiwany był przez pasjonata techniki dr. Andrzeja Cedrowskiego (zm. 2008), który prowadził badania na temat dojrzałości węgorza europejskiego, zajmował się akwarystyką i roślinnością stawową, przygotowywał sale i eksponaty do wykładów, wprowadzał nowości techniczne do procesu nauczania. Czytnik wykorzystywano do roku 2005.

Fot. G. Wojcieszek

Czas powstania: lata 1954–1956
 Miejsce powstania: PZO Warszawa
 Materiał i technika: drewno, metal
 Wymiary: dł. 33 cm x szer. 39 cm x wys. 56 cm
 Nr inw.: MURT/ 114

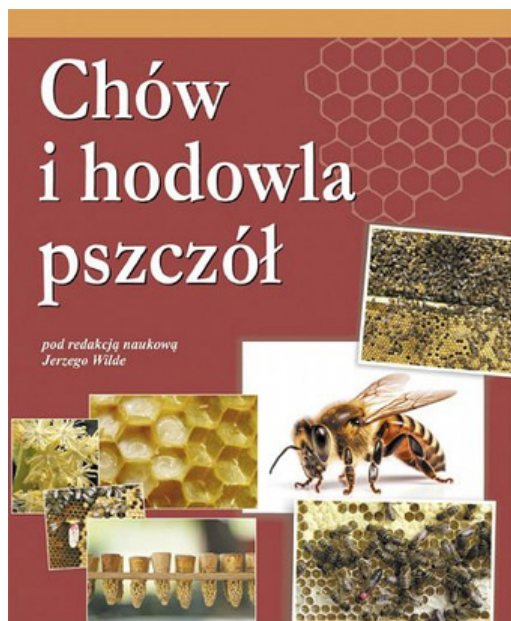
Uwaga: Informacji na temat historii aparatu udzielił dr Jerzy Szymacha, długoletni kierownik Stacji Rybackiej w Mydlnikach.

Nowości w Czytelni Głównej

MAŁGORZATA FYDA

Chów i hodowla pszczół / pod redakcją naukową Jerzego Wilde. – Warszawa: Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, 2024

Fot. ze strony:

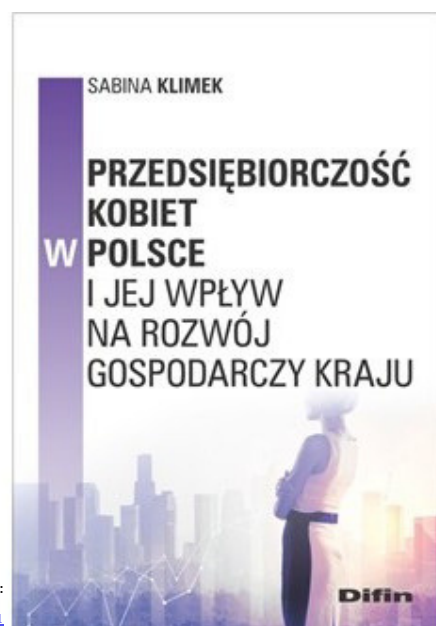
<https://www.agroswiat.pl/chow-i-hodowla-pszczol.html>

Chów i hodowla pszczół to nowoczesny podręcznik akademicki, którego autorami są najwybitniejsi polscy specjaliści z zakresu pszczelnictwa. Wykorzystując swoje wieloletnie doświadczenie, poparte najnowszymi doniesieniami z literatury fachowej, przedstawili najważniejsze zagadnienia związane z chowem i hodowlą pszczół. Znajduje się tu m.in. informacja dotycząca systematyki pszczół, ich fizjologii, biochemii czy też genetyki, opis morfologiczny i anatomiczny pszczoły miodnej czy też charakterystyka rodzaju *Apis*. Omówiona została tu gospodarka pasieczna oraz metody wychowu matek i trutni.

Książka przeznaczona jest przede wszystkim dla studentów uczelni rolniczych, ale mogą z niej korzystać wszyscy hodowcy pszczół, zarówno profesjonaliści, jak i amatorzy, chcący zgłębić swoją pszczelarską wiedzę i lepiej zrozumieć pszczoły.

Przedsiębiorczość kobiet w Polsce i jej wpływ na rozwój gospodarczy kraju / Sabina Klimek – Warszawa: Difin, 2020

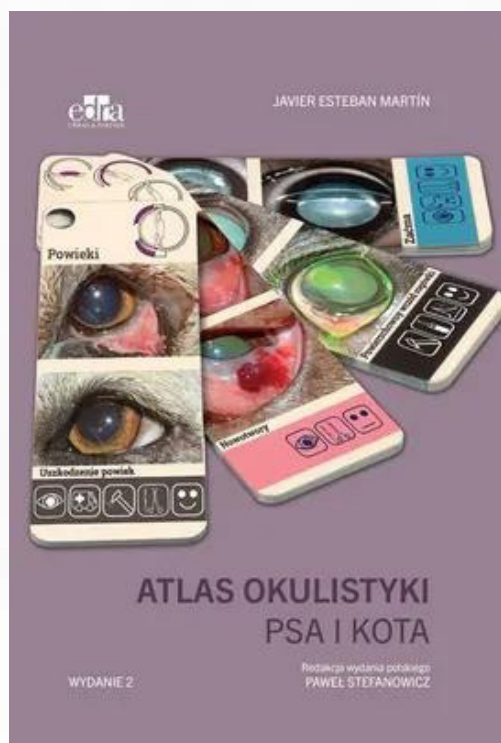
Rola przedsiębiorczości kobiet w polskiej gospodarce jest przedmiotem wielu badań naukowych. Publikacja stanowi szeroką analizę przedsiębiorczości kobiet w Polsce, zawierającą zarówno rys historyczny pokazujący ich emancypację, jak i sytuację na rynku pracy, zmieniającą się przedsiębiorczość kobiet w latach 1989 do 2019. W książce dokonano porównania przedsiębiorczości kobiet w Polsce do sytuacji kobiet przedsiębiorców w innych krajach, a także zaznaczono ich wpływ na wytwarzanie krajowego PKB.

Fot. ze strony:

<https://ksiegarnia.difin.pl/przedsiębiorczosc-kobiet-w-polsce-i-jej-wplyw-na-rozwoj-gospodarczy-kraju>

Atlas okulistyki psa i kota / Javier Esteban Martín. – Wrocław: Edra Urban & Partner, © copyright 2024

Celem *Atlasu okulistyki psa i kota* jest zapoznanie lekarzy weterynarii praktyki ogólnej z patologią narządu wzroku w stopniu umożliwiającym szybkie rozpoznanie i zidentyfikowanie struktur objętych procesem chorobowym w obrębie gałki ocznej. Zawarte w nim zdjęcia opatrzone są definicją danej jednostki chorobowej oraz opisem, który umożliwia jej rozpoznanie i zlokalizowanie. Książka zawiera również wiele niezbędnych informacji na temat przebiegu choroby, rozpoznania, leczenia, rokowania, predyspozycji rasowych itp. Wszystkie zdjęcia w tym atlasie stanowią ilustrację przypadków rzeczywistych pacjentów, dlatego posiadają różne stopnie trudności w dokładnym rozpoznaniu problemu.

Publikacja stanowi cenne źródło informacji zarówno dla weterynarzy praktyków, jak i studentów zgłębiających tajniki zawodu.

Źródło:

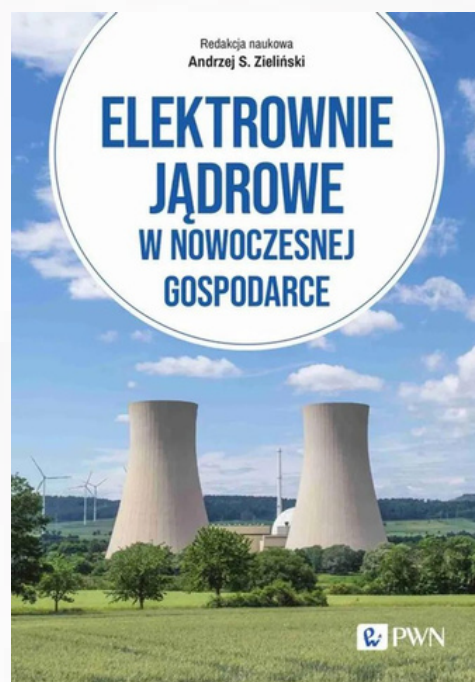
<https://pzwl.pl/Atlas-okulistyki-psa-i-kota,240539065,p.html>

Elektrownie jądrowe w nowoczesnej gospodarce : technologie, ekonomika, bezpieczeństwo / redakcja naukowa Andrzej S. Zieliński. – Warszawa : PWN, 2024

Publikacja porusza zagadnienia z zakresu energetyki jądrowej, w tym technologii, ekonomiki i bezpieczeństwa elektrowni jądrowych w nowoczesnej gospodarce.

Zaprezentowane zostały tu m.in. poszczególne generacje reaktorów energetycznych, ich budowa, zasada działania, wybrane parametry pracy oraz gospodarka paliwowa zasobami uranu. Opisano budowę i przestrzenne rozmieszczenie budynków oraz układów wraz z cechami zapewniającymi bezpieczną pracę elektrowni jądrowej oraz przyszłościowe rozwiązania dla reaktorów jądrowych.

Publikacja łączy w sobie cechy zarówno podręcznika, jak i monografii naukowej. Stanowi doskonałe źródło wiedzy dla inżynierów i specjalistów, a także dla studentów studiów poświęconych energetyce jądrowej, elektrotechnice i energetyce oraz wszystkich zainteresowanych tym tematem.

Źródło:

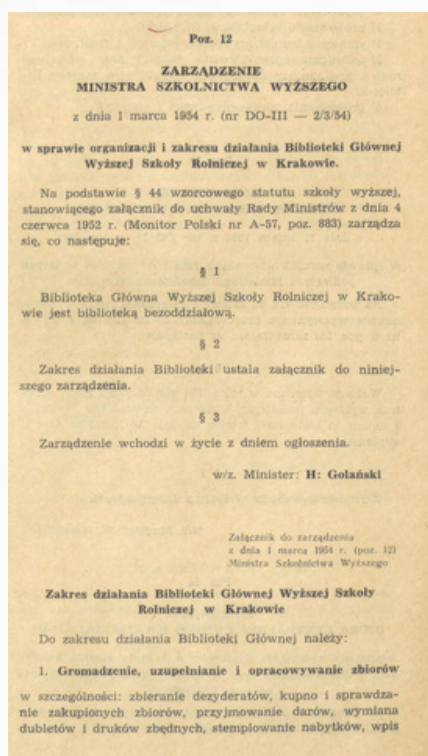
<https://ksiegarnia.pwn.pl/Elektrownie-jadrowe-w-nowoczesnej-gospodarce,1046618925,p.html>

Zapraszamy!

Biblioteka Główna Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie – początki (1954–1970)

PAWEŁ JAKUBIEC

W 2024 r. obchodzimy jubileusz 70 lat istnienia i funkcjonowania Biblioteki Głównej. Chcielibyśmy w kilku kolejnych numerach naszego "Serwisu" opowiedzieć Państwu historię naszej jednostki. Omówić zmiany, które w niej zachodziły. Pokazać ludzi, którzy ją tworzyli. Zapraszamy do naszej bibliotecznej podróży w przeszłość.

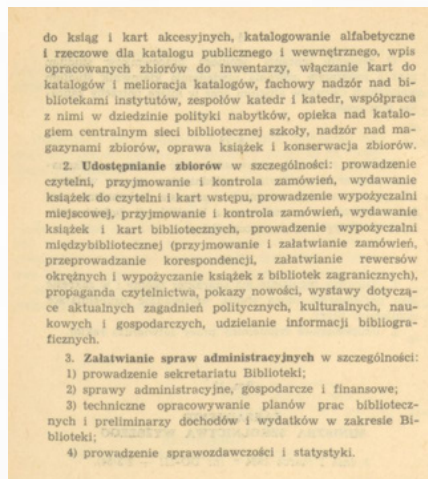

Początki

Wraz z powstaniem Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie, latem 1953 roku nastąpiło również przeniesienie zaplecza technicznego wydziałów, które znalazły się w nowej uczelni. Dość szybko pojawiła się konieczność zorganizowania biblioteki, która miała być wsparciem naukowym dla pracowników i studentów WSR. Warto uświadomić sobie fakt, że w tym okresie było to jedyne źródło wiedzy teoretycznej wspierające działalność naukową oraz praktyczną.

Już w marcu 1954 roku Minister Szkolnictwa Wyższego powołał do życia Bibliotekę Główną Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie, której zadania zostały szczegółowo określone w akcie prawnym. Należało do nich gromadzenie, uzupełnianie i opracowanie zbiorów, ich udostępnianie oraz prowadzenie działań administracyjnych. Jednostka została określona jako bezoddziałowa.

Pojawiły się jednak problemy lokalowe. W początkowym okresie działalności Uczelni dysponowała ona tylko jednym dużym obiektem dydaktycznym, obecnym Collegium Godlewskiego. Część katedr wraz z biblioteką znalazła więc swoje miejsce w budynku Uniwersytetu Jagiellońskiego – Collegium Chemicum przy ul. Krupniczej 41 (obecnie Ingardena 3). Był to świeżo oddany do użytku obiekt z 1952 roku (proj. Stanisław Juszczyk).

Fot. 1. Zarządzenie powołujące Bibliotekę Główną WSR w Krakowie.
Dz.U. Min. Szkolnictwa Wyższego z 1954 (Archiwum URK)

Biblioteka w początkowym okresie składała się z jednego pomieszczenia, w którym ulokowane były: wypożyczalnia, czytelnia, katalog oraz księgozbiór. Bardzo szybko zaczęło w niej brakować miejsca na prawidłowe funkcjonowanie jednostki. Warto zaznaczyć, iż przyrost zasobu bibliotecznego wynosił wtedy kilkanaście tysięcy woluminów rocznie. W krótkim czasie na pomieszczenia magazynowe trzeba było zaadaptować jeden z korytarzy w budynku.

Fot. 3. Biblioteka Główna WSR w Collegium Chemicum (Archiwum URK, sygn. Fot. 21/5)

Fot. 2. Collegium Chemicum UJ – wygląd współczesny (autor: P. Jakubiec)

W początkowym okresie i później prawidłowy rozwój jednostki miała wspierać Komisja Biblioteczna powołana przy senacie Uczelni w listopadzie 1954 roku, przekształcona następnie w Komisję ds. Biblioteki i Wydawnictw. Na jej czele najczęściej stał prorektor WSR, a w skład wchodził pracownicy naukowcy i bibliotekarze. Równocześnie na forum Senatu sprawy biblioteczne reprezentowali kierownicy jednostki, a od 1962 roku dyrektorzy.

Biblioteka Główna po 1964 roku

Duże emocje i nadzieje towarzyszyły budowie obiektu jubileuszowego – Al. Mickiewicza 24/28. Już w maju 1957 roku przewidywano usytuowanie w części tego budynku Biblioteki Główniej. Dawało to szansę na usytuowanie biblioteki w nowym miejscu. Ostatecznie Biblioteka otrzymała 2 czytelnie: studencką oraz profesorską, pomieszczenie na katalog, biura oraz magazyny, które były w stanie pomieścić przyrastający księgozbiór. Wtedy też ukształtowała się struktura administracyjna jednostki z podziałem na poszczególne sekcje i oddziały.

Fot. 4. Budowa gmachu WSR w Krakowie przy al. Adama Mickiewicza 24/28, autor: Zbysław Hemzaczek (Archiwum URK, sygn. Fot. 4/6)

Fot. 5. Biblioteka Główna AR w Krakowie. Pomieszczenia przy Al. Mickiewicza 24/28 (Archiwum URK, sygn. 163/6)

Kadra Biblioteki

Pierwszym kierownikiem Biblioteki Głównej w 1954 roku została mgr filologii polskiej **Maria Wójcik**, która pracowała wcześniej w Miejskiej Bibliotece Publicznej.

Jej aktywność zawodowa nie ograniczała się tylko do działań lokalnych. Organizowała ona kursy dla studentów i pracowników, starała się pozyskiwać nowy księgozbiór z darów i zakupów. Prowadzono też wtedy ożywioną korespondencję z wieloma rolniczymi i przyrodniczymi ośrodkami naukowymi w Polsce i na świecie.

Fot. 6. Maria Wójcik (Muzeum URK)

W roku 1961 mgr Maria Wójcik przeszła do Biblioteki Jagiellońskiej, gdzie dalej rozwijała swoją karierę, pełniąc między innymi funkcję kierownika Oddziału Bibliotek Instytutowych UJ. Znana była z zamiłowania do brydża, pasji malarskiej oraz opiekuńczego stosunku do zwierząt.

Fot. 7. Zdzisław Kosiek (Muzeum URK)

Pojawiała się konieczność powołania nowego kierownika jednostki. Został nim dotychczasowy pracownik Instytutu Zootechniki mgr inż. **Zdzisław Kosiek**. Od 1962 roku to właśnie on wraz z mocno zaangażowanym zespołem kształtował działalność Biblioteki Głównej przez następne 3 dekady. Jego sylwetka zostanie omówiona w kolejnej części dziejów naszej jednostki.

W pierwszym okresie zmieniała się także liczba pracowników Biblioteki. Kronika Uczelni za rok 1956/57 odnotowała 10 pracowników. Dzięki pierwszemu zachowanemu składowi osobowemu z 1957 roku poznajemy ich personalia. Stopniowo liczba ta ulegała zwiększeniu. Ze względu na reorganizację jednostki w 1964 roku i wydzielenie oddziałów Biblioteki liczba ta wzrosła. Oczywiście odpowiadała ona wzrastającej liczbie studentów i wydziałów, a w 1970 roku sięgnęła 30 osób. Byli oni podzieleni na oddziały i komórki, których nazwy częściowo funkcjonują do dzisiaj. Były to: Oddział Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów, Oddział Opracowania Zbiorów, Pracownia Katalogów, Oddział Udostępniania Zbiorów, Sekcja Bibliotek Zakładowych, Pracownia Magazynów, Oddział Informacji Naukowej oraz Sekcja Informacji, Dokumentacji i Administracyjna.

Ogromny przyrost księgozbioru (130 tys. w 1970 r.), który po kilkunastu latach osiągnął stan 1/3 zbiorów współczesnych oraz liczba wypożyczeń na poziomie 27 tys. w 1970 (do 9,5 tys. obecnie); a także ponad 3 tys. użytkowników rocznie, mogą tłumaczyć liczbę pracowników zatrudnionych w Bibliotece.

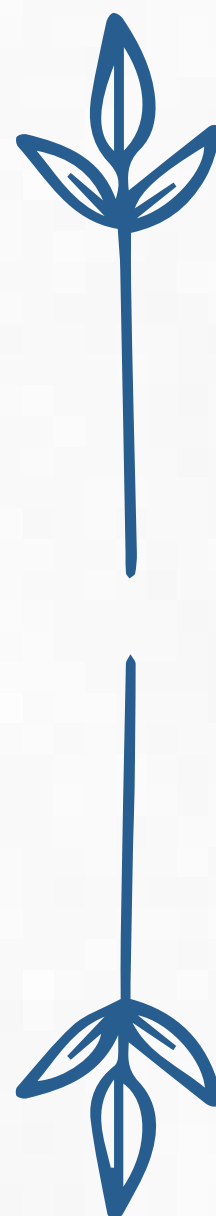
Jednak warto zaznaczyć, że tradycyjna obsługa czytelników była jedyną formą działalności. Ze sprzętów „informatycznych” do jednostki należał tylko kserograf, a era komputerów, które zmodernizowały funkcjonowanie jednostki, tworząc jednocześnie nowe stanowiska i zadania, miała dopiero nadejść.

Fot. 8. Pierwsi pracownicy Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Rolniczej, lata 50. i 60. XX wieku (Muzeum URK)

Fot. 9. Dyrektor Zdzisław Kosiek wraz z pracownicami Ligią Hayto oraz Renatą Rakoczy, lata 60. (Muzeum URK)

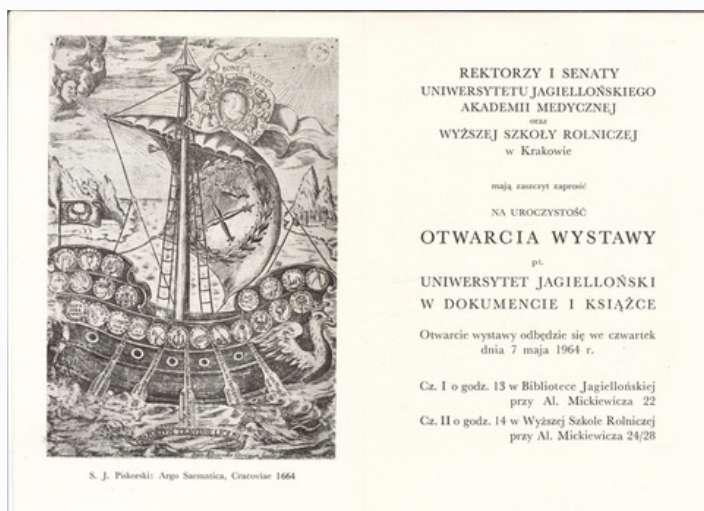

Działalność Biblioteki Głównej

Początkowe dekady działalności BG WSR charakteryzowały się aktywnościami organizacyjnymi i szkoleniowymi. Miała ona wspierać proces dydaktyczny i naukowy uczelni o profilu rolniczym i zootechnicznym. Wraz z rozwojem i powstawaniem kolejnych wydziałów następowała również ewolucja i rozwój księgozbioru. Od samego powstania Biblioteki uczono jak korzystać ze zbiorów bibliotecznych i informacji.

Pracownicy prowadzili również własną działalność naukową. Publikowali opracowania dotyczące bibliotekoznawstwa, charakteryzujące zasób i działalność swojej jednostki, a także zbierające bibliografie z poszczególnych dziedzin wiedzy realizowanych w Uczelni. Znaczną część publikacji stanowiły prace biograficzne oraz związane z historią rolnictwa. Były one tworzone w języku polskim, angielskim, rosyjskim.

Biblioteka charakteryzowała się również współpracą z jednostkami naukowymi poprzez udział w konferencjach, organizację wystaw, wymianę księgozbioru czy wyjazdy zagraniczne. Bardzo ważny okazał się udział w obchodach 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego i uczelni, które się z niego wywodziły. Dyrektor Kosiek od samego początku był członkiem Komitetu Jubileuszowego. Zaowocowało to wystawą zorganizowaną w maju 1964 roku w budynku „jubileuszowym” – nowej siedzibie Biblioteki Głównej, na którą przybyły najwyższe władze uczelniane i państwowe.

Fot. 10. Zaproszenie na wystawę w maju 1964 roku (Archiwum URK, sygn. VI-2)

Fot. 11. Wystawa publikacji pracowników Studium Rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Wydziału Rolniczego UJ i Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie zorganizowana przez BG WSR w Krakowie. 05.1964, autorka: Krystyna Pomykało (Archiwum URK, sygn. Fot. 32/1)

Biblioteka uczestniczyła też w ważnych wydarzeniach Wyższej Szkoły Rolniczej. Przykładem może tutaj być wystawa publikacji prof. Johna Hammonda – jednego z pierwszych doktorów honoris causa naszej Uczelni w 1963 roku.

Fot. 12. Wystawa prac sir Johna Hammonda urządzona przez Bibliotekę Główną Wyższej Szkoły Rolniczej 14.11.1963.
autor: Tadeusz Chrzanowski (Archiwum URK, sygn. Fot. 34/6)

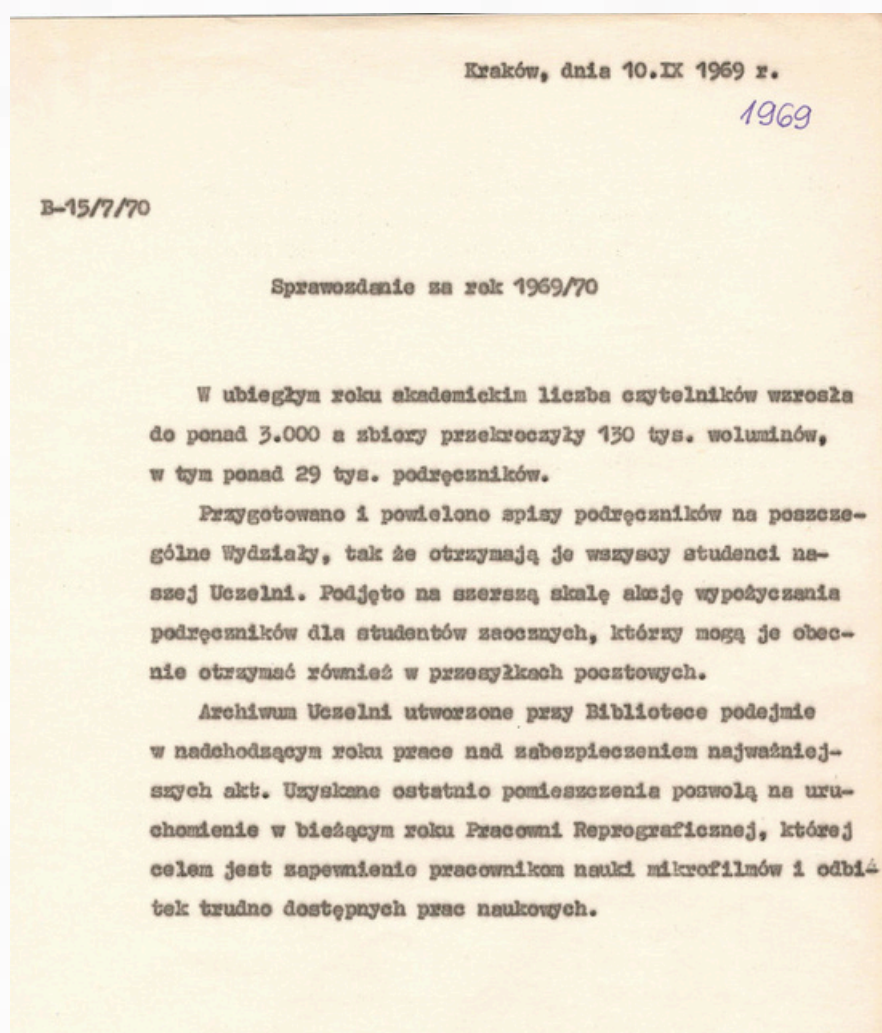
Biblioteka Główna była miejscem wycieczek, zjazdów i konferencji. Ciekawym wydarzeniem była Konferencja dyrektorów bibliotek głównych Wyższych Szkół Rolniczych z 1965 roku. Zebrali się na niej dyrektorzy z wszystkich polskich uczelni przyrodniczych i rolniczych. Bardzo ożywiona była współpraca z Centralną Biblioteką Rolniczą oraz podobnymi instytucjami za granicą.

Fot. 13. Wizyta delegacji zagranicznej w Bibliotece Głównej Akademii Rolniczej w Krakowie. Kraków. 1962 (Archiwum URK, Fot. 36/1))

Od początku lat 60. podjęto również działania mające na celu zbudowania zaplecza historycznego Uczelni, które zaowocowały powstaniem Archiwum WSR oraz Muzeum. Działalność tych jednostek oraz dalszy rozwój Biblioteki zostanie przedstawiona w kolejnej części tego cyklu.

Podsumowując pierwszą część naszych dziejów, jako jeden z czynników potęgujących wzrost Uczelni, podczas mowy inauguracyjnej rektora Tadeusza Ruebenbauera w październiku 1970 roku, wskazano dobrze funkcjonującą Bibliotekę Główną. Przyczynili się do tego zarówno zarządzający miejscem, jak i fachowi pracownicy, którzy dali się porwać idei naukowej biblioteki rolniczej. Do dzisiaj jesteśmy beneficjentami wielu ich działań.

Fot. 14. Sprawozdanie z działalności Biblioteki Głównej na rok akademicki 1969/70 (Biblioteka Główna)

Szerzej na temat pierwszych, jak i kolejnych dekad działalności: sylwetek dyrektorów, pracowników i oddziałów będzie można poczytać w planowanej publikacji jubileuszowej. Wykorzystałem materiały fotograficzne dostępne w zbiorach Archiwum i Muzeum URK oraz biblioteki cyfrowej, do której przeglądania serdecznie zachęcam: <https://mpnp.urk.edu.pl/>